

fældet. Dette Forslag bygger efter min Opfattelse ganske sindigt og fornuftigt op paa det bestaaendes Grund. De fundamentale Forandringer, det indeholder, bundet enten i den historiske Udvikling eller i hele den økonomiske Udvikling, vi har gennemgaaet. Det eneste, man kunde sige er et radikalt Skridt i disse Forandringer, er det, at Forslaget indeholder Kvindernes Valgret. Her synes der at være gjort et ganske radikalt Skridt, idet det her drejer sig om lige med det samme at skabe henvend en halv Million nye Vælgere. Men heller ikke dette Skridt er radikalt, det har sin Grund i Udviklingen. Med det samme jeg taler om den Sag, maa jeg maaske sige, at ogsaa mod dette Spørgsmaal løftede der sig i sin Tid Røster som den, der nu fremkom: Frygt for, at det aldeles ikke lod sig gøre at give Kvinderne Valgret. Man betragtede det simpelthen som en Umulighed. I den grundlovgivende Rigsforsamling udtalte bl. a. Algreen Ussing, da der var Tale om almindelig Stemmeret og om, hvorledes dette Spørgsmaal skulde opfattes: „Hvorledes man end opfatter dette Begreb, maa der fra Stemmeretten altid udelukkes Børn, umyndige, Fruentimmere og Forbrydere“. Saa stærkt og saa umuligt syntes man den Gang, det var, at man end ikke undsaa sig for at sætte Kvinden i et saadant Selskab, som jeg her har nævnt. Man maa for Resten undre sig over, at den Mand turde komme hjem til sin Kone efter dette, men det blev jo hans Sag. Senere hen ændredes Forholdene noget, og Udviklingen skred fremad, saaledes at Kvinden kom og gjorde sine Krav gældende paa Ligestilling i politisk Henseende, paa Menneskeret, og det gik ikke an siden hen at afvise det saa brutalt, som det blev afvist den Gang. Man vil erindre, at saa sent som i 1888 var denne Sag for i Landstinget og blev afvist med en motiveret Dagsorden. Ordføreren for Lovforslaget var Carl Ploug. Han søger først paa sædvanlig Skaaltalermaner at rose Kvinden en hel Del. Han taler om hendes Følelsesliv og paa en noget forblømmet Maade taler han om, at hendes Evner vel ikke er saa gode som Mandens, men saa siger han bl. a. — det er kun ganske faa Ord, som jeg vil tillade mig at oplæse: „Det vil jeg hellere udtrykke saaledes, at Kvinden har de samme Evner som Manden, men hun har dem noget anderledes fordelte, og for ikke at komme ind i Vidtløftigheder, som ikke høre hid, skal jeg blot sige, at efter min Mening er Hovedforskellen mellem Kvinden og Manden, at hos hende er Følelseslivet og hos

ham er Forstandslivet stærkest — det er Hovedforskellen. Andre Forskelligheder skal jeg, som sagt, ikke komme ind paa“. Senere hen udtaler han om Kvinden, at han tror ikke, hun egner sig til politisk Virksomhed, thi „dersom der kommer stærkt bevægede Øjeblikke, tror jeg, at Kvindens Ophidselse baade er stærkere og vanskeligere at dæmpe end Mændenes, og da kommer man mindre let til den roligere Overvejelse“. Men Resultatet af alt dette blev dog til Slut, at man her i Landstinget den 10. Februar 1888 afviste Lovforslaget om Kvinders Valgret med en motiveret Dagsorden, der lød saaledes: „Da Landstinget formener, at det hverken vil være i Samfundets eller i Kvindernes Interesse, at der tildeles disse Valgret, gaar det over til næste Sag paa Dagsordenen.“ Denne Dagsorden blev vedtaget med 34 Stemmer mod 13. Man ser her altsaa ganske det samme Tilfælde, at man stiller sig imod Udviklingen, og at Udviklingen trods dette gaar sin Gang. Nu er vi jo her, kan man sige, for saa vidt enige om, at Kvinden bør have Valgret, og det er ogsaa en Følge af Udviklingen, idet hun allerede har faaet Valgret til Kommunerne, og det vides ikke, at hun paa nogen Maade har misbrugt denne.

En anden Bestemmelse i dette Forslag er Spørgsmaalet om Nedsættelse af Valgrets alderen fra 30 til 25 Aar. Dette synes Højre at være mindre tilbøjeligt til at gaa med til, og dog er dette ogsaa en ligefrem Følge af Udviklingen. Vi er vist alle klare over, at den 30aarige Vælger i 1849, da Grundloven blev givet, ikke besad den Oplysning og den politiske Indsigt, som et 25aarigt Vælgerkorps nu vil have. Vi erindrer jo alle, at endnu 20—30 Aar efter Grundlovens Givelse var den politiske Indsigt og politiske Forstaaelse kun saare liden. Det ringe Antal Stemmer, med hvilke Rigsdagsmænd i de Aar blev valgte, viser tydeligt, at der ikke var nogen større politisk Interesse. Jeg erindrer — for at illustrere dette Forhold —, at jeg, da jeg en Gang i 80erne havde Lejlighed til at tilbringe nogle stille Timer paa Raadhuset i Aarhus, talte med Raadhusopsynet, Arrestforvareren, om disse Forhold, og han undrede sig over den Mængde Mennesker, der nu troppede op til Valgene. I sin Tid, omkring 1870, gik det ikke saadan til, sagde han; naar der da var Valg her paa Raadhuset, mødte Valgbestyrelsen, og naar den havde siddet noget og ventet og spist Frokost, stillede et Par af dens Medlemmer sig op ved Vinduets, og saa sagde de til mig: „Gaa ned paa